

EEEH Dergi
Eřit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 52

Haziran 2018

Editörler: Elif Emir Öksüz, Deniz Aydemir Döke, Meral Sözen.

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Pınar Yavuz.

Web Sorumlusu: Burak Sarı.

Ses Teknik Destek: Burak Sarı.

Yayınlayan: Engelsiz Erişim Derneği.

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eeehdergi@gmail.com

Facebook: www.facebook.com/eeehdergi

Twitter: www.twitter.com/eeehdergi

İçindekiler

İçindekiler	2
Editörden	3
O da Olur	4
Bir Vampir Şehirde Zırhını Kuşananlar	7
Aşk, Aşktır! Ya Cinsellik?.....	9
Empati Salonu Körleri.....	12
Engellinin Kurtuluş Savaşı.....	17
Bir Gün Tek Başına.....	19
Taşınmayı Düşünenler İçin Yeni bir Ev Ararken Püf Noktaları	24

Editörden

Merhaba sevgili okurlar,

Yepyeni bir sayıyla işte yine karşınızdayız. Farklı lezzetler barındıran, zihin kurcalayan yazılarımız sizleri bekliyor.

Bazen yalnızca engelli kimliğimize hapsederler bizi. Diğer yönlerimizi ısrarla görmezler. Ama bazen de tersi olur sanki. Nasıl mı? Cevabı Meral Sözen'in yazısında. Peki engelinizle var olmak nedir? Hayata istediğiniz gibi karışabilmek mi yoksa bunu yaptığınız zamanlarda bile sürekli bir tetikte olma hali mi? Bahar Yavuz'un yazısına kulak verelim. Sırada engelliler ve cinsellik var. Kulağınıza garip mi geldi? Bunu Beyza Ünal'ın yazısı ile irdeleyelim o halde. Gözünü bağlayıp kör olanlara, tekerlekli sandalyeye oturanlara itirazınız mı var? Peki sizce nasıl bir yöntem yaşanan gerçeği idrak etmelerini sağlayabilir? Burak Sarı'nın yazısını okuyup öğrenelim. Biz engelliler bir araya gelebilsek, hepimiz aynı zamanda diğerlerimiz için de konuşsak hareket etsek ne güzel olurdu diyenlerden misiniz? Sevgi Mart duygularınıza tercüman olacak o halde. Bir arada olabilmek güzel ama bazen yalnız da kalmak önemli. Ne zaman mı? Elbette seçimlerde oy verirken. Körlere için oy mahremiyetini sağlayan Engelsiz Erişim Derneği'nin bu konudaki müthiş çalışma sürecini dinlemek ve ayrıca Japonya'da körlere yönelik seçim çalışmalarını öğrenmek için Gülcan Altun'a kulak kabartalım. Yaz geldi, taşınma vaktidir mi diyorsunuz? O zaman biz de konuk yazarımız Levent Açlan'ın yazısını okumadan ev bakmayın diyoruz.

Herkese şimdiden mutlu bir yaz dileriz. Keyifli okumalar.

O da Olur

Meral Sözen

meralsozen1@gmail.com

Sayı 52, Haziran 2018

Bazen tersi olur, ama mutlaka olur.

Genelde sıkılırim ilgi odağı olmaktan, abartılı tepkiler verilmesinden, neler yapabileceğimi anlatmaya çalışmaktan ve yorulurum işime karışılmamasını kibarca istemeye çalışmaktan. Son zamanlarda, "Anlamama" prensibine tersinden itaat etmeye karar vermiş bir grup insan bana küçük sürprizler yapıyor.

Elimde baston, yol soruyorum; "Şu tarafta" diye cevap veriyor. Ben elime koluma yapışılmasını beklerken, "İşte şu arabanın döndüğü yer" diyor. "Yalnız ben görmüyorum" deyince başlıyor özür dilemeye. Gülüyor, utanıyor, mahcup oluyor, tekrar özür diliyor. "Peki" diyorum, "Özür dilemeyi bırakıp ne tarafa yönelmem gerektiğini söyleyecek misiniz?"

Kafe tarzı büyükçe bir mekâna giriyorum tek başıma. Birkaç adım atıyorum hala tek başımayım. Yavaşlıyorum biraz, sonra duruyorum, evet durmaya devam ediyorum, ve hala tek başımayım. Kimse gelip bir şey demiyor, kendilerince yardımcı olmaya çalışmıyor. Başta hoşuma gidiyor bu durum, "Demek ki" diyorum, "İnsanlar benim ne yaptığımı bildiğinden emin." Ama en azından bir görevli falan gelip bir yardımcı olsaydı iyiydi. Sonra garson olduğunu tespit ettiğim birine yaklaşıyorum, tam bir şey diyeceğim hızla uzaklaşıyor; tekrar yaklaşıyorum, bu sefer ben tutuyorum kolundan, kaçmasın diye. Birinin kaçıp gideceği düşüncesinin yarattığı panik böyle bir şeymiş demek. Beni yönlendirmesini talep eden, buyurgan bir sesle soruyorum: "Pardon nereye oturabilirim acaba?" Garson elf gözleriyle mekânı taramaya başlıyor ve "Boş yerler var, istediğiniz yere oturabilirsiniz" diyor. Abartılı bir sevinçle "Gerçekten mi?" diye haykırıyorum, bastonu gösteriyorum. "Beni takip edin" demesi üzerine peşinden giderken, hayatımı çizgi film tadında yaşıyor oluşuma gülüyorum.

Bir redaksiyon işi için bir tür iş görüşmesi yapacağım. Bir süre sonra işi verecek şahıs geliyor. Ben kendimi bu işi nasıl yapacağım ile ilgili kuşkuları gidermeye hazırlamışım. Onca sayfayı nasıl duyarak okuyacağımı anlatmak için hayli uğraşacağımı düşünüyorum. Başlangıçta görmediğimi, bilgisayarı sesli kullandığımı falan anlatıyorum kısaca. "Tamam" deyip, metnin içeriği üzerinde duruyor daha çok. Vay anasını" diyorum içimden, "Yaparım dediysem yapacağımı düşünüyor demek." Sonra cep telefonundan bir şeyler göstermeye başlıyor, bir kitap kapağı, bir yazı stili vs. "Yalnız" diyorum, "Ben görmüyorum, demiştin az önce." Hemen mahcup bir gülümsemeyle özür dileyip ekranı büyütmeye çalışıyor, biraz büyütüyor tekrar gösteriyor, "Görmüyorum" dedikçe biraz daha büyütüyor ekranı.

Garson gelip kurtarıyor bizi bu sonsuz döngüden. "Tatlı ne var?" diye soruyorum. Garson menüyü iteliyor önüme, ben de ona doğru iteliyorum tekrar, "Ben görmüyorum da, siz yardımcı olabilir misiniz?" diyorum. "Tabii ki" diyor, son derece iddialı ve vaat dolu bir sesle. Menüden tatlıların olduğu bölümü açıp uzatıyor önüme, "Buyurun" diyor, Tatlılar burada, ben sizin için açtım" ve tepemde kollarını birleştirip, başarısını seyre başlıyor. Görmediğimi bir kez daha mı söylemeliyim?

Bu kadar çok, görmediğimi belirtmek zorunda kaldığım başka bir gün hatırlamıyorum, bir yıllık kotayı doldurdum, artık söylemeyeceğim.

Mekândan çıkarken, yanımdaki şahıs "Siz arabayı nereye bıraktınız, ben park yeri bulamadım, uzağa bıraktım" falan diyor. Artık konuşulanları dinlememeye ve sadece "Evet" demeye karar veriyorum.

"Park yeri ciddi sorun ya"

"Evet"

"Aslında şöyle böyle"

"Evet"

"Yayınevleri falan filan"

"Evet"

"İyi akşamlar"

"Evet evet, kesinlikle iyi akşamlar"

İşte böyle, "Ya hep ya hiç!" diyerek ant içmiş bir grup insan eşliğinde, bu efsanevi bölümün de sonuna gelmiş oluyoruz.

Sağ olun kardeşlerim, kafanız güzelmiş bu arada, hayırlı olsun.

Bir Vampir Şehirde Zırhını Kuşananlar

Bahar Yavuz

psybahar@gmail.com

Sayı 52, Haziran 2018

Yeni mezun ve bir müddettir çalışan bir kör için hayat her gün biraz daha sürprizlidir. Her sabah ve akşam gidilen aynı yolların, karşılaşılan bin bir türlü insanın içinden, farklı duyguları yaşatacak bir şeyler mutlaka çıkar. Bazı haftalar her şey rutin gidiyor gibi görünse de, tek bir dakika tüm tekdüzeliği alt üst etmeye yeter.

Öğrenmeye aç oluşumdan fırsatlarını kolladığım şehirde yaşamak uğruna merkezden epeyce uzak sayılabilecek bir semtte oturmaya karar verdim. Bu hem ekonomik kaygılarımın hem de güvenlik ihtiyacımın sonucu bir tercihti. Tabii ki bunun bedeli, uzunca, hayatta kalma mücadelesi verdiren ve her tür insanla karşılaşma zenginliğini barındıran yolculuğa göğüs germek demektir. Kimi zaman aynı insanlara farklı tepkiler vermek zorunda kalmak gibi ironiler de içinde barındırarak, sizi her gün daha da yoran, ama öğrenmesi ve gelişimi büyük bir maceraya dönüştürüyordu. Henüz afyonu patlamamış yolcular, gelen aracın yönünü sorduğumda sanki yüzyılın felsefi eleştirisini yapmalarını istemişim gibi bana boş boş bakarken, onlara haksızlık ettiğim düşüncesine kapılabiliyordum. Acaba ben aynı hal içinde böyle bir soruya ne yanıt verebilirdim? Peki ya binmek istediğim aracı yakalamak ihtiyacım? Tüm bu harala gürelede kazanan kim olacaktı?

Kimi akşamlar iş dönüşü yürüyüşüm fazlaca düşünme gerektirmeyecek denli huzurlu olabiliyor. Güzel çiçek kokularıyla bezeli parkın kaldırım kenarından eve doğru yürürken zihnimi dinlendiren nice güzel düşünce akıp gidiyordu. Ta ki bir gün seçim öncesi asılı bir parti pankartı yolumun önünde peyda olup, başımın hizasından bana dokunana dek... Yine de zararı yoktu aslında. Başımı biraz eğerek geçip gidebilirdim. Nitekim öyle yapmaya çalıştım. Fakat sağ çaprazımdan, kaldırımın yol kısmından ablalı hanımlı seslenişleriyle bitip peşime düşen bir insan yavrusu beni rahatsız etmeseydi. Gene bir şeyler söyleyip huzurumu bozacak düşüncesiyle duymazdan gelmeye çalışsam da

ısrarcıydı. Sonunda durmak zorunda kaldım. Ve katlanmış bir kağıt.... O da ne demeyin! Tabii ki de para! İyi bir okuldan lisans derecesiyle mezun, kazandığı parayla tek başına bu vampir şehirde yaşayıp üstüne özel üniversitede yüksek lisans yapmaya çalışan birine sadakasını uzatan bir insan yavrusu vardı karşımda. İşte beni aynı kentte olup da oradan oraya koşturan milyonlardan bir anlığına ayıran şey: bir hadsizin karşısındakinin nasıl biri olacağını düşünmeksizin vicdan temizliğine girişmesi.... Böyle bir semtte, bu kadar güven içinde hissederken, insanlar birbirlerinin sınırlarına çoğu yerdeki kadar göz dikmemişken, kendimi ayrı bir dünyada yaşar sanırken aniden uyandım. İçimde patlayan hayal kırıklığını insan yavrusuna püskürttükten sonra yürümeye devam ettim. Aklımda tek bir cümle: Eğer toplumun normal kabul ettiğinin dışında bir kimlikle, bir yaşamla var olmaya çalışıyorsanız, asla kendinizi huzura, ana, var olduğunuz atmosfere bırakma lüksünüz yoktur.

Sanki biz her daim, her akşam ve her sabah zırhımızı kuşanıp çıkmalıyız sokağa, yoksa hiç beklemediğimiz bir anda bir münasebetsiz çıkıverip de soluduğumuz havayı kirletiverir. Dün bir patron, bugün bir iş arkadaşı, yarın bir komşu... Amcalar, teyzeler, beyler, hanımlar yol üstü karşılaşmalarında bir anda önyargılarını çıkarırlar ve biz saniyeler içinde toparlanmak zorunda kalırız. Kolay değildir hiçbir zaman zevkli bir yol muhabbetinin bir altta, eksik görme haline dönüşümünü hazmetmek zira. Ya azılı bir misyoneri hortlatacaksınız içinizden, ya da bu riski bilip kimseye evvelden yanaşmayacaksınız. Peki ya sonra? Patavatsız sözlerden kaçacağız derken dokunmadan geçeceğimiz güzel insanlar? Biriktirmeyi düşlediğimiz yol hikâyelerimiz nerelere gizlenecekler yüzlerini utangaç çocuklar gibi önyargıların kucağına saklayarak?

Nihayetinde her daim açık zihinle, keskin alıcılarla ve parlak bir kavrayışla sokağa çıkması gereken doğaüstü varlıklara geldik. Kimliğiyle herkesi aydınlatan bize... Yarın yine iş başı. Var olsun kapıdan dışarı ilk adımımızla açılıp, içeri ilk adımımızla kapanan bilinçlendirme fedailiği!

Aşk, Aşktır! Ya Cinsellik?

Beyza Ünal

beyzaunal7@gmail.com

Sayı 52, Haziran 2018

Oh! Haziran gelmiş, Türkiye dâhil birçok ülkede Onur Ayı kutlanmaya başlanmış, “Aşk, aşktır!” diyen herkes çeşitli yollarla desteğini göstermeye başlamış, gökkuşaklı profil fotoğraflarını paylaşmış ve bu kapsamda yapılacak etkinliklere bir göz atmış... Pek güzel! Ama LGBTİ+ mücadelesini uzun uzun benim anlatmam, bu kimliğe sahip milyonlarca kişiye haksızlık olur. Söyleyebileceğim tek şey, bu mücadelenin yalnızca kimin kimi cinsel olarak ne kadar çekici bulduğuyla, kimin kiminle sevişmek istediğiyle ilgili olmadığıdır. Zaten modern toplumlarda cinsellik nadiren sadece cinsellik ile ilgilidir – maalesef. LGBTİ+'ler de, cinsel kimlikleri nedeniyle hayatın tüm alanlarında maruz kaldıkları şiddet ve ayrımcılığın önüne geçmek için örgütlenmişlerdir ve şüphesiz ki, bu örgütlenmede kendi kimlikleriyle gurur duyabilmelerinin payı çok büyüktür. Hâl böyle olunca, bu anma ve kutlama ayının isminin Onur Ayı olması çok manidardır. Benzer şekilde, engelliler olarak, bizlerin de kendimiz, kendi cinselliğimiz, toplumun bize bu konuda yakıştırdıkları ve bunun sonucunda maruz kaldığımız şiddet ve ayrımcılık hakkında konuşmamız bir zorunluluktur.

Her toplumda bir güzellik normunun olması ve herkesin kendini bu normlara göre değerlendirmesi ve değerlendirildiğini hissetmesi bir günümüz gerçeğidir. Bu normların oluşmasında ve devamlılığın sağlanmasında medya ve popüler kültürün etkisi inkâr edilemeyecek derecede büyüktür. Televizyon dizileri, dergiler, sinema, edebiyat... Hepsi bize kimin güzel ve çekici, kimin çirkin ve itici bulunacağını anlatır durur. Bu tartışmada, engelliler çoğu zaman kimsenin aklına gelmez, yani medyadaki temsiliyeti yok denecek kadar azdır. Örneğin, kimisi nadiren, kimisi sıklıkla olsa da, her kimlikten modeli dergi kapaklarında görebilirsiniz ama engelli model bulmak neredeyse imkânsızdır. Zaten bizim varlığımız daha çok yardıma muhtaçlık, bağımlılık, yetersizlik, acınasılık gibi temalar üzerinden ele alınır. Bunun yanında, engelliliğin hem beden görünümü hem de beden işlevselliği açısından güzel veya çekici olmadığını savunan sağlamlıların sayısı

da az değildir. Kısacası, doğuştan ya da sonradan engelli olan herkes bu normlara maruz kalmış; bu normlarla büyümüştür.

Peki, engellilerin mücadele etmek zorunda kaldığı bunca mesele varken, cinsiyetsizleştirme neden hepimizin vakit ayırmasını gerektirecek kadar önemli? Sonuçta, cinsiyet meselelerine eleştirel bir bakış açısına sahip herkesin hayalini kurduğu bir şey, cinsiyetsizlik. Ancak, engelli kişi, kendi isteği dışında bu muameleye maruz kaldığında, kendini tanımladığı önemli bir özelliği toplum tarafından görmezden gelinmiş oluyor. Yani cinsiyetsizlik, yine toplumun engelli kişiye atadığı kısıtlayıcı bir var oluş şekli haline geliyor. Bu da toplumsal yaşamın çok farklı alanlarına yansıyor. Örneğin, fiziksel engelli bir kişi, kendi bedenine, yaşına ve cinsiyetine uygun kıyafetler bulmakta güçlük çekiyor; çünkü bütün kıyafetler benzer vücut ölçülerine sahip, sağlam bedenler için üretiliyor. Böylece, engellilerin kendi bedenlerine veya görünümüne dair iyi hissetmelerinin önüne geçilmiş oluyor.

Engellilerin yeterince iyi olmadıkları algısını, toplum zaten bambaşka açılardan da dayatıyor. Buradaki mesele, tüm diğer önyargılara ek olarak, engellilerin cinselliği arzulamadıklarına, tam bir cinsellik yaşayamayacaklarına, cinsellikten zevk alamayacaklarına veya karşısındakilere zevk veremeyeceklerine, olur da yaşarlarsa bunun illa ki heteroseksüel bir ilişki olduğuna dair önyargıların varlığı aslında... Bir de tabii ki, engellilerin kimlerle ilişki kurabileceğine dair kararlar da engellilerin kendisine bırakılmıyor. Kimisi, senin başka bir engelliyle olman lazım, birbirinizi daha iyi anlarsınız diyor; kimisi de, senin engelli olmayan biriyle olman lazım, sana bakar diyor... Bütün bu önyargılar ve ön kabuller öncelikle engellilerin kendilerinden ve başkalarından beklentilerini ve dolayısıyla romantik ilişki ve cinsel yaşamlarını etkiliyor. Herkesin sevmeye ve sevilmeye ihtiyaç duyduğu ve cinselliğin bir hak olduğu göz önünde bulundurulduğunda, toplumun bir kesiminin farklılıkları nedeniyle görmezden gelinmesinin veya ötekileştirilmesinin aslında ne kadar olumsuz etkilerinin olduğu daha iyi anlaşılabilir diye düşünüyorum.

Cinselliğin insan haklarından biri olduğu ve dolayısıyla cinsiyetsizleştirmenin bir hak ihlali olduğu kısmını biraz daha ayrıntılı bir şekilde açıklamak istiyorum. Cinsellik

yalnızca belirli bir kesimin ayrıcalığı olduğunda, yalnızca o kesimin cinsel hakları savunulur, yalnızca o kesim cinsellikle ilgili hizmetlere erişebilir. Engellilerin cinsel haklarını görmezden gelmemiz demek, aynı zamanda engellilerin, özellikle de engelli kadınların ve çocukların, engelli olmayan kişilerden çok daha fazla cinsel şiddete maruz kaldığını da görmezden gelmemiz demektir. Aynı şekilde, cinsel sağlık hizmetlerinin ne kadar erişilebilir olduğunun düşünülmesine gerek kalmaz; çünkü engellilerin cinsel yaşamlarının olmadığına inanılır. Dolayısıyla, bir jinekoloğun muayene masasının fiziksel engellilerin kullanımına ne kadar uygun olduğu, cinsel sağlıkla ilgili broşürleri görme engellilerin nasıl okuyacağı, cinsel yaşam gibi özel bir konuda işaret dili bilen bir doktor olmadan mahremiyetin işitme engelliler için nasıl sağlanacağı konuları bir kenara bırakılır. Ülkemizde verilen cinsellik eğitimlerinin kimse için yeterli olmadığı bilinmektedir; bununla birlikte, engellileri kapsayıcı bir cinsellik eğitimi, engelliler cinsiyetsizleştirilirken mümkün değildir. Bütün bunlar, yukarıda sıralanmış önyargıları hem doğurur hem besler.

Bir taraftan engellilerin cinselliği çok büyük bir tabudur ve neredeyse kimse bu konuda konuşamaz. Bir taraftan da, biraz bu konuda konuşur hale geldiğinizde hem engellilerden hem de engelli olmayan kişilerden sıklıkla şu soruları duyarsınız: Neden cinsel hayatınızın olduğunu, seviştiğinizi illa ki anlatmak durumundasınız? Bu özel bir konu değil mi? Bu yazı boyunca bu sorunun cevaplarına değindik ve böylece bir kez daha gördük ki, özel olan, kişisel olan, mahrem olan, aynı zamanda politiktir de... “Ben sevişiyorum” demek, “ben sizlerle aynı haklara sahibim, ben sizlerle eşitim” demektir. Dolayısıyla, aynı zamanda “bedenimle ne yaptığım beni ilgilendirir, başkaları benim bedenimle ne yapıp ne yapamayacağıma karar vererek üzerimde tahakküm kuramaz” demektir. Tabii bazen de sadece “seviyorum ve seviliyorum” anlamına gelir... Ne var bunda?

Empati Salonu Körleri

Burak Sarı

buraksari2014@gmail.com

Sayı 52, Haziran 2018

İçinde yenemediği bir heyecan, salonun içerisinde dönüp duruyordu. Yeni ve denenmemiş bir şey yaptığında hep böyle olurdu. Bütün iradesi devreden çıkar, yüreğinde bir fırtına gibi savrulan heyecan duygusu onu gönlünce sürüklerdi.

Bugün denemek istediği çalışma yıllardır kafasını kurcalıyordu ama bir türlü adım atmaya cesaret edemiyordu. Adeta gökyüzünden saçılmışçasına her yerde uygulanmaya başlanan empati projeleri onun da gündemine girmişti. İşyerinde, toplu taşımada ve buna benzer her yerde.

Elinde bastonla onu gören herkes bu projeleri ballandıra ballandıra anlatıyordu. Gözleri bağlanıyormuş, bir saat öyle hareket etmeye çalışıyorlarmış. Merakını yenemiyor karşısındakilerin anlatımı bitmeden ne hissettiklerini soruyordu. Genellikle aldığı cevap, “Sizi daha iyi anladık ve takdir ettik” oluyordu.

Her seferinde, ne güzel bir iş diye düşünmekten kendini alamıyordu. Bazı uyanıklar proje yapıyor görünmek ve para kaldırmak için milletin gözünü bağlıyor, bir saat kör kalan insanlar da engellileri anlamanın kolay yolunun tadını çıkarıyorlardı. Ömrü boyunca ayrıkotu olmaya alışmış bir kişilik olarak, bu duruma müdahale etmek için can atıyordu. Sonunda tüm cesaretini toplayıp harekete geçmişti. Çeşitli meslek gruplarından insanları bir araya getirecekti. Projeye katılacak gönüllüleri, daha önce bir saatliğine kör olma seanslarına katılanlardan seçecekti. Öyle ya, kolay mı bir saatte engellileri anlamak? Katılımcılara, en azından kapalı alanda kullanabilecek kadar beyaz baston eğitimini şart koşmuştu. Bunları düşünerek iki saatlik bekleme süresinin tamamına yakını tüketmişti. Nihayet beklediği an gelmişti.

Davetliler, karanlık salonda acemice bastonlarını sürterek yerlerini buluyorlardı. Tabii hepsi aynı oranda başarılı değildi ama kısa sürede kendisini idare edecek kadar baston

kullanabilenler çıkıyordu aralarında. Katılımcılar, bilinçli olarak önlerine konan bazı cisimler haricinde bir problem yaşamadan koltuklarına ulaşmışlardı.

Yıllardır çeşitli panellerde konuşmacı olmasına rağmen oturumu açmakta zorlanıyor, dili damağına yapışıyordu. Bu durumu katılımcılara belli etmemesi gerektiğinin bilinciyle topladı kendisini. İlk katılımcıya, “Sizi biraz tanıyabilir miyiz?” diyerek başladı işe. Katılımcı kendinden emin bir edayla cevap verdi: “İsmim Hazal. Özel bir firmada bilgi işlem sorumlusu olarak çalışıyorum. Bekârim.” Aynı soruları sırayla diğer katılımcılara da yöneltti. “Adım İlhan. Bir kamu kuruluşunda idareci olarak çalışıyorum. Dört dil biliyorum, evliyim.” “Adım Hüseyin market işletiyorum.” “Adım İlayda. 5 yıllık beden eğitimi öğretmeniyim ve bekârim.

“Bugün kendimize küçük bir dünya kuracağız. Hepimizin bir görev dağılımı olacak. Var mıyız?” dedi. Katılımcılar, mağrur bir havayla “Eveeeeeet” dediler.

“İlhan Bey, sizi şu odaya alabilir miyiz?” diyerek alçı pandan yapılmış odamsı bir yeri gösterdi. Oda; masa, telefon konsolu, üç duvar ve bir kapıdan oluşan kapalı bir mekândı. İlhan Bey yerine yerleştikten sonra, Hazal Hanım’a ekranı kapalı bir bilgisayarı işaret etti.

“Ortak sorularımızdan başlayalım” dedi sonra. “Günlük işlerinizi yapmakta zorlanıyor musunuz?” Cevap koro halinde geldi: “Zorlanmıyoruz.”

“İlhan Bey tıraşınızı nasıl oluyorsunuz?”

İlhan Bey utanç ve öfke arası bir ses tonuyla: “Herkes nasıl oluyorsa ben de öyle oluyorum.”

“Hazal Hanım makyajınızı başkası mı yapıyor?”

Hazal Hanım, kısa bir şaşkınlığın ardından biraz da sinirli bir ses tonuyla: “Tabii ki ben yapıyorum.”

Katılımcıların özgüvenleri sönmüştü. Empati deneyimcilerimiz, kendilerini ağır bir hakarete uğramış hissetmeye başlamışlardı. İşte şimdi son darbeyi vurabilirdi. Sinsi bir merak ifadesi takınarak devam etti: “Peki genel bir soru, partnerinizle cinsel ilişkiye girebiliyor musunuz?”

“Artık yeter, buraya hakaret işitmeye mi geldik.” diye bağırarak ayağa fırladı katılımcılar.

“Durun lütfen, her ne olursa olsun salonu terk etmeyeceğiniz konusunda anlaşmıştık” dedi. Uzun uğraşlar sonucunda katılımcıları sakinleştirmeyi başarabildi.

“Hüseyin Bey, sizinle ufak bir alışveriş yapalım mı?” dedi. Salonun bir köşesine farklı abur cuburların yer aldığı stantlar kurmuşlardı. Bu kısma hiç ışık verilmemiş zifiri karanlık bırakılmıştı. “Bana x markanın gofretini bulabilir misiniz?” dedi. Uzun süre el yordamıyla masanın üzerindeki inceleyen Hüseyin, istenen marka gofreti bulamamıştı. Tam vazgeçmek üzereyken, bir gofret jelatininin üzerinde kabartılı bir yazı gördü. Latin harfleriyle gofretin markası yazıyordu. El yordamıyla okudu ve gofreti aldığı yere tekrar uzandı. Evet, aranan ürün bulunmuştu. Muzaffer bir edayla geri döndü.

Sıra Hazal'daydı. Ondan da projenin web sitesine yeni bir ara yüz eklemesini istedi. Fakat ekranı açmasına izin yoktu. Hazal klavyeye dokunduğunda çeşitli sesler geliyor ama bu sesleri anlamlandıramıyordu. “Ekranı açmama kesinlikle izin yok mu?” diye sordu. Yanıt olumsuzdu. “Peki, ben bu bilgisayarı nasıl kullanacağım?” diye söylendi kızgınlıkla.

“Onda ekran okuyucu var, yapılan işlemi seslendiriyor. Siz yapamazsanız, ekran okuyucu kullanabilen birisi yapar. Sizin kadar bilgisayar kullanamasa da kendisini yetiştirir” dedi.

“Ama bu haksızlık!” yakarışı cevapsız kaldı Hazal'ın.

İlhan bulunduğu oda benzeri kutucuğun içerisinden bıkkın bir ses tonuyla seslendi:

“Ben burada telefona bakmaktan başka bir şey yapmıyorum. Benim vafıma uygun iş yok mu?”

İlhanın yanına giderek elini omzuna attı: “Ne yapacaksın vasfına uygun işi, takıl git” diyerek alaycı bir gülüş fırlattı.

“Ya ben?” diye seslendi İlayda, “Saatlerdir boş boş oturuyorum.”

Onun bu sitemini de “Fiziki şartlar uygun değil” diyerek savuşturdu.

Evet projenin en zor kısmı bitmişti. Tekrar yerine geçti ve katılımcılara seslendi, “Yerlerinize geçebilirsiniz. Çevreye verdiğimiz rahatsızlık için özür dileriz.

İlhan beyle aynı vasıflara sahip engelli personel, çoğu zaman engeli bahane edilerek en âtil işlere veriliyor. Bu iş de genellikle telefon yanıtlamak oluyor. Oysa gerekli koşullar sağlandığında, İlhan Bey’in işini bir kör ya da bir topal da yapabilir.

Hazal Hanım’la aynı düzeyde bilgisayar kullanan engelli personel, ekranla değil hoparlörle gördüğü için bilgisayar başı işlere verilmiyor. Beş dakika bile sürmeyecek ekran okuyucu yazılımını kurmak yerine, engelli personel bilgisayar kullanımını gerektiren işlerde değerlendirilmiyor. Onun yerine, aynı işi yarım dönemlik bir eğitimle ancak yapabilecek çok daha az nitelikli bir personel veriliyor.

Hüseyin Bey çok basit bir yöntemle reyondaki ürünün markasını tespit edebildi. Fiziksel koşulların olumsuzluğunu bahane etmek yerine koşulları kendimize uydurmuş olsaydık, bugün İlayda Hanım boş oturmayacaktı. Tıpkı arkadaşları beden eğitimi dersindeyken sınıfta boş boş oturtulan engelli öğrenciler gibi.

Sözün özü dostlar, ortada bir engel durumu var ama gözün görmemesi, kulağın duymamasından kaynaklı değil bu engellilik durumu. Hayatı kendi koşullarımıza göre yaşıyoruz. Aynı şeyleri farklı şekilde yapan insanlara tahammül etmiyoruz. Hazal Hanım’ı ekran okuyucu kullanımına zorlamak yerine ekranı çalıştırmış olsaydım, Hazal Hanım engelli olmayacaktı. Tıpkı, kör bir kullanıcıya ekran yerine ekran okuyucu alternatifini sunduğumuzda olduğu gibi.

Engelli olan toplumdur. Elbette sizin nasıl tıraş olduğunuz, cinsel hayatınızın ne şekilde olduğu beni ilgilendirmez. Tıpkı benimkinin sizi ilgilendirmeyeceği gibi. O gereksiz

soruları sorduğumda haklı olarak sinirlendiniz. Çünkü hiç kimse o soruları size sorma gereği duymuyor. Engelli birisine de aynı şekilde davranırsa, bir engeli daha ortadan kaldırmış olur. Bir saat kör kalarak engellileri anlayamazsınız. Sizinle aynı şeyleri farklı yoldan da olsa yapabilen insan engelli değildir. Öyleyse, tüm farklılıkların, engel değil farklılık olarak kalabildiği evrensel koşulları yaratmakta sorun. Sizinle farklı bir dil konuşanı aynı dilde konuşmaya zorlamadan anlayabildiğiniz, kendisini x kimliğinde hissedeni birisini Y kimliğini sahiplenmeye zorlamak yerine kendisini hissettiği gibi kabullendiğiniz, sizin gözünüzle yaptığınız işi başka bir insanın kulağıyla yapabilmesine olanak tanıdığınız ve kendinize gösterilmesini istediğiniz saygıyı farklılıklarda gösterdiğiniz zaman engellilik tarihe karışır. Bana iki saat boyunca katlandığınız için teşekkür ederim” dedi ve projeyi sonlandırdı.

Engellinin Kurtuluş Savaşı

Sevgi Mart

sevgi.mart@gmail.com

Sayı 52, Haziran 2018

Merhaba arkadaşlar, bu ay sizlerle, bir kitabın bana düşündürdükleri hakkında biraz laflayalım istedim.

Rahmetli Turgut Özakman'ın Şu Çılgın Türkler adlı bir kitabı vardır. Eminim birçoğunuz okumuşsunuzdur. Kurtuluş Savaşımızı öyle destansı anlatır ki; sanki sizde savaşın içindeymişsiniz gibi hissedersiniz. “Şimdi bu kitap ne alaka?” diye düşünebilirsiniz. Peki, sizce biz engellilerin de bir kurtuluş savaşı var mıdır?

Yukarıdaki sorunun cevabını zaman zaman düşünürüm. Aslında her insanın bir kurtuluş savaşı vardır bence. Kimisi hayata tutunmak için verir bu savaşı, kimisi bir şeyler elde etmek için, kimisi de elindekileri kaybetmemek için. Ama galiba biz engelliler, bu bağımsızlık savaşını biraz daha fazla veriyoruz.

Bu zamana kadar, bu derginin sayfalarında, bir arada olduğumuz e-posta gruplarında, sivil toplum kuruluşlarında vesaire bağımsızlık mücadelemizden bahsedip durduk. Çözümler üretmeye çalıştık, kavgalar ettik, başarılar kazandık. Ama şunu gördüm ki; biz engelliler ordusu olarak; tek yumruk olmayı hiçbir zaman beceremedik. Birimizin “Ak” dediğine, sadece muhalefet olsun diye diğeri “Kara” dedi. Görme engelliye; sadece kendi derdimizi gördük; işitme engelli arkadaşlarımız bizi yok saydı. Tekerlekli sandalyedeki arkadaşlarımız; kaldırımlardaki sıkıntılardan, sadece kendi dertleri ile söz ettiler. Bu örnekler çoğaltılır.

Biliyorsunuz, geçtiğimiz ay Sakatlar Haftası kutlandı. Burada “kutlandı” ifadesinin yanına parantez içerisinde bir ünlem koyuyorum. Onu da bir ara konuşuruz. Biraz baktım. Kimler ne konuşuyor; kimler hangi sorunlardan bahsediyor diye. Tabii; bizleri anlamak için, tüm empati yeteneklerini ortaya koyup; gözlerini bağlayan; tekerlekli sandalyeye

oturan ya da eline koltuk değneklerini alıp yollara dūřen empati sempatizanlarını bir kenara bırakıyoruz. Yine herkes ayrı telden çaldı. Elbette ki herkes kendi engel grubu ile ilgili sorunları çok daha rahat dile getirebilecektir. Bundan daha doğal bir Őey dūřünülemez. Ancak, kendi sorunlarından bahsederken; diğer engel gruplarının dertlerine de bir cümle olsun değinmek zor geldi. Hiç kimse kimsenin problemlerini dile getirmedi.

Şimdi gelelim Kurtuluş SavaŐına. Biliyorsunuz ki; 1918'den 1923'e kadar; Türk Milleti, Türk, Kürt, Laz, Çerkez vesaire demedi; tek yumruk olup; asla yenilemez denilen devletleri alt edip; yeni bir devlet kurdu. "Bunun bizimle alakası ne?" diyeceksiniz. Bizimle alakası Őu arkadaşlar; biz de bu güne kadar, görme engelli, işitme engelli, bedensel engelli, zihinsel engelli vesaire ayrıldık ve herkes kendi kulvarında mücadele etti. Ancak, görüyorum ki; bu Şekilde hareket ettikçe, ayak ayak ilerliyoruz. Bir kez de birlikte olmayı denesek; birlikte hareket etsek; birimizin sorunu hepimizin olsa; inanıyorum ki koŐacaęız. OluŐturacaęımız kamuoyu ile tek baŐımıza uzun zamanda halledebileceğimiz bir sorunu, çok daha kısa zamanda ozeceęiz. Bir de bu yolu deneyelim ne dersiniz?

Bir Gün Tek Başına

Gülcan Altun

guleycane@gmail.com

Sayı 52, Haziran 2018

Seçim arifesindeyiz ve içimiz dışımız her yerimiz ülkemiz için son derece önemli olan 24 Haziran seçimlerine kilitlenmiş durumda. Peki ya engelliler ve engellilere yönelik politika belirleyenler bu kilidin neresinde?

Aslında bu ay sizlerle daha önceki seçim döneminde yaptığım gibi partilerin ve cumhurbaşkanı adaylarının seçim bildirgelerindeki engellilerle ilgili düşünce ve projelerini paylaşmayı istedim. Ancak karar vermek ve bilgileri toplamak için çok gecikmiştim. Sırf AKP'nin seçim bildirgesi 360 kusura sayfaydı. O kadar seri okuma yeteneğim ve tüm bunları yeterince irdeleyecek zamanım yoktu. Alelade bir şeyi de ortaya koyamazdım.

Ne yalan diyeyim. Biraz da sıtkım sıyrıldı siyasetten ve siyasetçilerin bildik vaatlerinden. Ne yazmış olabilirlerdi ki? Engellilerin istihdamı, çevrenin erişilebilirlik düzenlemeleri falan da falan. Yıllardır aynı terane ama gidilen yol karınca hızıyla vardığımız bu noktada. Farklı politikacılar, başka adlarla aynı projeler ama sonuç hep aynı.

Tam vazgeçmişken Engelsiz iPhone grubundaki bir paylaşım dikkatimi çekti. Bundle haber sitesinden alıntılanan haberde, Japonya'da geçen yaz yapılan seçimlerde uygulanan bir sistemden söz ediliyordu. Haberin başlığı: Karanlıkta Seçim.

Okumayanlar için kısaca anlatayım. Tokyo kent meclisinin belirlendiği seçimde uygulanan bir erişilebilirlik metodu Karanlıkta Seçim, "Election in the Dark"

Haberde açıklandığına göre internet sitesi Yahoo! Japan ve reklam ajansı Dentsu tarafından görme engelli seçmenlere seçim hakkında bilgi vermek amacıyla hazırlanmış. Japonca ismiyle Kikoeru Senkyo (işitilebilir seçim) olarak dilimize tercüme

edilebilen sitede seçim haberleri, adayların vaatleri ve parti politikaları hakkındaki anketlere yanıtlarını içeriyormuş.

Yine haberden öğrendiğimize göre bu siteyi kuranlar fark etmişler ki Japonya'daki görmeyen seçmenlerin büyük bir çoğunluğu internet ve bilgisayar kullanıcısı. Ancak gerekli erişilebilirlik düzenlemeleri olmadığı ve sitelerde görsel grafikler çok fazla kullanıldığı için özellikle seçim çalışmaları ve anketleri hakkında doğru ve yeterli bilgi edinemiyorlar.

Düzenlenen anketlerde bu husus da göz ardı edilmemiş ve görme engellilerin şikâyetleri, adayların ve seçim çalışmaları yürütenlerin ilgisini çekmiş. Amaaaan onlar da bilmeyiversinler, denip es geçilmemiş ve İşitilebilir Seçim sitesi tasarlanıp uygulamaya konulmuş.

Site tasarımı hakkında haberde şu açıklamaya yer verilmiş. İşe koyulan Dentsu ve Yahoo! tüm kampanya vaatlerini metin formatında toparlamış ve bunları bir mikro siteye yerleştirmiş. Site, ilk bakışta tamamen karanlık görünüyor, menülerde ya da sayfalarda herhangi bir bilgi akışı yok. Zira seçim bilgileri siyah fon üzerine siyahla yazılmış. Siteye giren gören seçmenler, sitedeki bilgiye ulaşamıyor. Görme engelliler ise ekran okuyucuları yardımıyla içeriği alabiliyor. Bunun nedeni de bilginin orada olmasına rağmen görme engellilerin buna ulaşamıyor olmasına dikkat çekmek. Yani site bir yandan görme engelli seçmenlere bilgi desteği sağlarken bir yandan da konu hakkında farkındalık yaratmayı amaçlıyor.

“Election in the Dark” inisiyatifi kamuoyunda çok dikkat çekmiş ve 10 gün içinde 1,2 milyon ziyaretçi tarafından tıklanmış. Medyada geniş yer bulmuş ve sonuç olarak görme engelliler daha fazla görmezden gelinememiş. Tokyo Kent Meclisi’ de harekete geçmek durumunda kalmış. Ayrımcılığı ortadan kaldırmaya yönelik politikalar önemsenmek zorunda kalınmış ve hatta partiler, partiler üstü bir ortak karar ile bu sorunun çözümü için çalışacakları hakkında görüş birliğini açıklamış.

Uygulama Japonya'da çok ses getirip çözüme yönelik kayda değer adımları attıracak gibi gözükse de ben ayrı bir site tasarımına gerek var mıydı diye düşünmeden edemedim.

Ayrı kapkaranlık bir site yapmak yerine, adaylar sitelerinin ve seçim vaatlerini sundukları bildiregelerin erişilebilirliğini azami düzeyde sağlasalar ve bunu her fırsatta kamuoyunda duyursalardı olmaz mıydı mesela? Ayrımcılığı ortadan kaldırırken başka bir ayırım yapılmış olmuyor mu sizce de?

Ancak gene de güzel bir adım olmuş ve dişe dokunur işler yaptıracağı benziyor inisiyatif.

Bu noktada bizim ülkemizde, her ne kadar çalışmalarında aktif rol oynayamasam da üyesi bulunmaktan gurur duyduğum Engelsiz Erişim Derneği'nin, insanüstü bir çabayla kısacık zamanda başardığı erişilebilir bir şekilde tek başına oy kullanma özgürlüğünü bize kazandırmasından söz etmeden geçemeyeceğim.

16 Nisan 2017 Referandumu'nda biliyorsunuz ilk şablon deneyimini yaşamıştık. Müthiş bir duyguydu o kendi adıma. Bence birçok kimse de benimle aynı şeyleri hissetmiştir.

Birileri için öylesine, doğalından olan bir şey, bir diğeri için kazanılması gereken bir hakka dönüşüyor ne garip. Ve benim kırk yaşında kazandığım bir hak bu. Seçme ve seçilme hakkımı kullanmaya başladıktan tam yirmi iki yıl sonra tek başıma kabine girdim. Mühürü istediğim yere bastım. Mühürü elimde tuttum diyorum size, düşünebiliyor musunuz? Kâğıdı kurusun diye birkaç saniye beklettim. Katladım ve zarfa koydum. Ben bunları tek başıma, bir gün tek başıma yaptım.

Tercihimi kimse bilemezdi, söylemek zorunda değildim. İstedğim yuvarlağa, kimseye hesap vermek kaygısı duymadan mühürümü vurabilirdim. Yılların intikamını alırcasına hırsla vurdum şak diye.

Bu duyguyu yaşamamı sağlayan birileri ise sırf bu hakkımızı alabilelim diye kilometrelerce yol tepti. Defalarca İstanbul'dan Ankara'ya gitti. YSK'ye meram anlattı.

Kabullendirdi ve omuzlarına aldığı ağır yükün altından başarıyla kalktı. Öyle bir yükü ki bu, başaramazsa bir daha kabullendirmek belki de imkânsız olacaktı daha uzuuun yıllar.

Referandumdan yüz akıyla çıkmayı başarinca idealist derneğim, ondan sonraki ilk seçime dikti gözlerini. Ancak biliyorsunuz 24 Haziran seçimleri bir anda alevlendi, tarih belirlendi, jet hızıyla seçim çalışmaları başladı ve bu yazı yazıldığı zaman itibariyle neredeyse bitiyor.

Bu kadar kısa sürede gene YSK ile müthiş bir trafiğe girildi ve Kurumun 2018/564 nolu kararıyla izin koparıldı. Ancak şablonları tasarlamak, taslak şeklinde hazırlamak, test etmek, maliyetini çıkarmak ve karşılamak tamamen Engelsiz Erişim'e aitti. YSK bu konuda kılını kıpırdatmıyordu. İzni vermekle üzerine düşeni yaptığını düşünüyordu herhâlde.

Hummalı bir çalışmayla kısa sürede taslak şablon hazırlandı, matbaalarla görüşüldü ancak maliyet çok yüksekti. Bizim gibi küçük bütçeli bir derneği zorlayacak bir rakam çıkıyordu ortaya. Çünkü iki ayrı seçim ve iki ayrı pusula vardı doğal olarak. Dolayısıyla referandumdakinden çok daha büyük iki şablon gerekiyordu. Diğer görme engelli sivil toplum örgütlerine mali açıdan kendi üyelerinin şablon masraflarının karşılanıp karşılayamayacakları soruldu. Kişisel ön talepler alındı ve ortalama kaç şablona ihtiyaç olduğu belirlendi. Bu arada sponsor arayışına girildi. Sonuçta bütün engeller aşıldı ve şablonlar basıldı.

Engelsiz Erişim'in çoğu hizmet sektöründe çalışan üyeleri o gün için izin aldı ve birçok GETEM çalışanı ile birlikte gönüllülerin de desteğiyle onlarca kişi tek tek şablonları katlayıp mühür basılacak yerlerini söktüler. Tüm gerekli şablon, şablonların nasıl kullanılacağına dair kabartma yazılı açıklamalar ve diğer kimi dokümanları birer birer özenle zarfladılar. Ön talep formunda bildirilen adresler etiketlere basıldı ve zarfların üzerine yapıştırıldı. En sonunda kargoya verildi ve sanırım bu gün itibariyle pek çok kişinin eline ulaştı. Tabii sizler bu yazıyı okuduğunuzda ben dâhil herkesin elinde olacaktır eminim şablonu.

Dergimizden Mürşide, Meral ve tabii başkanımız Engin de bu onlarca kişinin arasındaydı sağ olsunlar. “Peki sen neredeydin de aralarındaymışsın gibi anlatıyorsun” dersiniz, O kadar ballandırdılar ki içlerinde buldukları şartları; hasedimden “Ben yazacağım” dedim. Öyle de yaptım.

Sonuçta YSK de Engelsiz Erişim'in çabasını görmezden gelemedi ve bir dahaki seçimde sürecin direkt içinde olacağı izlenimini verdi. Hadi hayırlısı. Gelecek erişilebilirlik anlamında güzelliklere gebe. Dilerim ülkemiz yönetimi içinde öyle olur.

Aşağıdaki bağlantılara göz atmadan sayfayı kapatmamanızı rica ederim.

[Bundle Haber sitesindeki Karanlıkta Seçim haberi için tıklayınız:](#)

[İsteyen görme engellilerin tek başlarına ve erişilebilir biçimde oy kullanabilmeleri maksadıyla hazırlanacak olan şablonun kullanılabileceğine dair Yüksek Seçim Kurulunun 2018/564 sayılı kararı için tıklayınız:](#)

[Adım Adım Erişilebilir Seçime Doğru yapılan çalışmaların yansıtıldığı Anlamlı bir Video Klip! İçin tıklayınız:](#)

[Erişilebilir Seçim Mümkün Ötelemeye Gerek Yok videosu için tıklayın:](#)

[Cumhurbaşkanı Seçimi ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçimi Kesin Aday Listesi için tıklayabilirsiniz:](#)

Taşınmayı Düşünenler İçin Yeni bir Ev Ararken Püf Noktaları

Levent Açlan

leventaclan@gmail.com

Sayı 52, Haziran 2018

Evinizden memnun değil misiniz? Tesisatınız sürekli sorun çıkartıyor ve kiranız çok mu zamlanacak? Ya da başka pek çok nedenden ötürü hayatınızın bir döneminde evinizi değiştirmek zorunda kalabilir veya bunu gönüllü olarak tercih edebilirsiniz.

Peki bu değişiklikler siz kör bir çift olduğunuzda nasıl oluyor? Ev seçerken nasıl bir yol izlemek lazım?

Her şeyden önce kendinize esnekliği olan net bir plan oluşturun. Örneğin bütçe, evin büyüklüğü, evin yaşı, toplu taşımaya erişim ve alışveriş yapılabilecek yerlerin yakınlığı vs vs. yani bunlarla ilgili ne sizin için vazgeçilmez, hangi noktada esneyebilirsiniz?

İnternette araştırdık ve x ilçesinden y ilçesine taşınmak için ev aramaya başladık. Bütçemiz 1200 ila 1400 TL arası idi ve 0 yaşında binalara bakıyorduk. Önceleri çıkan arama sonuçları bizi çok mutlu etti ve bu işin çok kolay şekilde tamamlanacağını düşünmeye başladık. Yalnız bizim hesaba katmadığımız ve bu yazıya giren pek çok detayı sonra fark ettik. Evin içi güzel, odaları geniş hatta ev içerisindeki aksesuarların jelatini bile üzerinde ama ev acaba nerede? Biz bu soruyu hep gören muhataplarımıza sorduk ve aldığımız cevaplar: “Her yere yakın, oraya da yakın, şuraya da yakın” şeklinde oldu. Tabii şunu da eklemeliyim, internette arama yaparken genel özelliklere ilişkin bilgiler bulabilirsiniz, oda sayısı, zemin, asansör ya da uydu gibi. Ancak, odaların görüntüsünü betimleyen hiçbir şey olmadığı için birilerinden betimleme dinlemenizi öneririm. Mesela aydınlık mı, düzgün geometrik şekilde mi yoksa girintili çıkıntılı mı?

İnternet taramamızı tamamladıktan sonra artık sahaya inme vakti gelmişti ve kayın validemin eşliğinde vira Bismillah deyip yollara düştük.

Yeni evimizin eşimin işyerine yakın olması bizim açımızdan önemliydi ve işyerinin yakınlarından başladık aramaya. Yalnız daha ilk aramamızda karşılaştığımız evlerin ya içi ya da evin konumu öyle kötüydü yahut zorlu ydu ki açıkçası hüsrana uğramadık desem yalandır.

Ev site içinde, önünde oyun parkı bile var ama oraya ulaşmak için ciddi bir yokuş çıkmak gerekiyor ve yakınlarınızda bir bakkal varsa oturun şükredin. Öyle birkaç marketlik seçeneği bol yerleri unutun. Evin konumu düzayak ve iş yerine de yakın, fakat bu defada evin içi dökülüyor. Siz neyi tercih ederdiniz? İçi tertemiz bir daire mi, yoksa etrafında toplu taşımanın olmadığı ve zincir marketlerden hiçbirinin bulunmadığı bir mahalleyi mi?

Şunu baştan belirtmekte fayda var ki, her yerin artısı ve eksisi söz konusu. Tam ideal bir yer bulmak gerçekten çok kolay değil. Mesela bina yeni ancak bir de bakıyorsunuz ki henüz iskânı alınmadığından ötürü su ve elektrik ortak geliyor. İyi de siz iki ya da üç kişilik bir ailesiniz ve diğer dairelerde oturanlar daha kalabalık, o halde daire başına fatura bölündüğünde size hak etmediğiniz şekilde fazla bir pay düşerse ne yapacaksınız? Yok şayet binanın iskânı alınmışsa ama daire sıfır değilse veya sizden önceki kiracı evi epey bir kirletmiş ya da yıpratmışsa bunları nasıl keşfedecek ve çözeceksiniz? Maalesef her şey de olduğu gibi görecelilik burada da karşımıza çıkıyor. Emlakçı size evin her şeyi temiz, her yere yakın diyor ancak yanınızda biri varsa ve emlakçının baktığı gözle bakmıyorsa ortaya ciddi bir çelişki çıkıyor. Nasıl karar vereceğiz ve süreci nasıl idare etmeli? Bu yazıda kendi deneyimlerimizi ve yapılsa iyi olacak ama yapmadığımız detayları da paylaşarak kararı siz okuyuculara bırakmak istiyorum.

İstanbul'da yaşıyorsanız ev arama konusunda maalesef emlakçılara uğramadan bir yer bulmak çok güç. Eş dost aracılığıyla belki... Ama kendi adıma bu seçenekten çok fayda gördüğümü söyleyemeyeceğim. Elbette işini düzgün yapan emlakçıları tenzih ediyorum fakat evi göstereyim ve hemen beğensinler ben de komisyonumu alayım ve gideyim yaklaşımı maalesef birçok noktada en önemli sorun. Sizin sorunuz ise: Evin zemini düzgün mü, tesisatında bir sorun var mı, evin artı ve eksileri nelerdir?

Maalesef ilk ev tutma deneyimimde, emlakçı sürekli “Pencereden bak bak, üçüncü köprü görünüyor” deyip durmuştu. Şunu da fark ettim ki bu süreç esnasında, evini kiralayan kazanıyor, emlakçı kazanıyor ama evi olmayan kiracı genelde potansiyel bir kaz muamelesi görebiliyor. Ama merak etmeyin her şey bu kadar olumsuz değil ve neyse ki işini düzgün yapan emlakçılar da var, sizin eşyalarınızın nakliyesine destek olan ev sahipleri de mevcut.

Bizim deneyimimizde en az on tane ev gördük. Bunların ya yerleri toplu taşımaya uzaktı, ya çarşıya uzaktı ya da evin içi küçüktü yahut bakımsızdı. Baktık bu iş böyle olmuyor ve aramalardan her gün elimiz boş dönüyoruz, bu sefer de bir plan değişikliği yaptık ve otobüsle bir veya birkaç durak öteden gelip gitmeyi düşünmeye başladık. Öyle ya, bazen eviniz işinize yakındır ama yürüyerek 10 ile 15 dakika sürer, ama otobüsle 3 durak öteden yalnızca 6 dakikada evinize yahut işyerinize varabilirsiniz. Bu tür bir yaklaşım bize eldeki seçeneklerin artması bakımından faydalı oldu.

Yalnız bu noktada bir şeye dikkat! Seçenekleriniz arttıkça seçim yapmanız da güçleşiyor. Bir öykü vardır: Günün birinde bir adam köyüne gelmiş. Bu köyde yaşarken bir kız sevmiş ve talip olmuş. Bir nedenden ötürü kıza kavuşamamış ve o da köyünü terk etmiş. Yıllar sonra geri döndüğünde bir de ne görsün? O çok beğendiği insan hiç de dengi olmayan birisiyle evlenmiş. Adam çok şaşırılmış ve bir sabah kadının yalnız olduğunu görünce gidip kapısını çalmış. Günaydın demiş ve kendini hatırlatmış. Sonra muhabbet ilerleyince kendini tutamamış ve eşyle nasıl tanıştığını ve evlendiğini sormuş. Tabii kadın asıl neyin sorulduğunu anlamış ve şöyle bir şey istemiş.

Evimizin arkasında bir gül bahçesi var, şimdi oraya gidip bana benim için en çok beğendiğiniz gülü seçip getirmenizi rica edeceğim demiş. Yalnız iyice bakın, ileri gidebilirsiniz ama geriye dönemezsiniz demiş ve adam bahçeye girmiş. Bir o güle bakmış tam koparacak, hop ötede daha güzelini görmüş ve son anda vaz geçmiş. Tam en güzelini buldum derken pat! Yeni bir gül daha görmüş ve kendini tutmuş. Derken derken bir de bakmış ki bahçe bir anda bitivermiş. Önünde hepi topu bir kuru gül kalıvermiş. Almış gülü ve kadına götürmüştü. Kadın da şöyle demiş: İşte, hayat da

böyledir, seçimlerimizde her ne kadar özgür olsak da seçeneklerimiz arttıkça ve geri dönüş de mümkün değilse; bazen elimizde kalan anca bu olabilir.

Ev aramak uzun ve zahmetli bir süreç, sabırlı olmak ve ne istediğini bilmek önemli.

Bazen de karşınıza çok absürt durumlar çıkabilir. Mesela siz evi beğenirsiniz ama ev sahibesi sizin, (yani iki körün) evine nasıl bakacağını düşünür ve düşünmekle kalmaz bunu kafasında öyle bir kurar ki en sonunda bir bahane bulup sizi reddedebilir. Ya da, evin içi harika ancak tüm camları duvara bakıyor olabilir. Böyle bir durumu biz yaşadık. Sadece, “Ben körüm çok da fark etmez” demekle soruna yaklaşmak çok mantıklı değil. Hepimiz sosyal insanlarız ve hem gören eşimiz dostumuz var hem de akrabalarımız mevcut. Evin sadece sıfır olması da yetmiyor özetle.

Sonunda aradığımız özelliklere yakın bir ev bulduk ve taşındık. Evin içinde de bakarken daha ne kadar çok şeyi unuttuğumuzu, hatta hiç aklımıza getirmediğimizi fark ettik. Mesela küçük eşyaları kolilerken bu kolilerin üzerine hiçbir şey yazmadık ve sonrasında ne nerede bulmak bir hayli güç oldu, ya da en basitinden, hazır mutfaklarda yer alan buzdolabı boşlukları, dokunmatik diafonlar ve ev hangi cepheye bakıyor gibi küçük ama önemli ayrıntıları atladığımızı fark ettik.

Umarım bundan sonra kendi evimizi alır ve oraya taşınırız. O vakit taşınmaya başlamadan önce uzun bir liste yapacağım: Taşınacak eşyaların listesi, her kutunun üzerine o kutuda hangi eşyaların bulunduğu bilgisi, buzdolabı, perde, kanep ve giysi dolabı gibi eşyaların en boy ve genişlik gibi ölçülerinin alınması... Tabii gideceğiniz evleri de ölçmek biçmek için yanınızda bir metreniz olursa iyi olur.

Son söz:

“Dünyada mekân ahirette iman” der eskiler ve evimiz ruh halimizi baştan aşağı etkiler. Seçim yapmaksa her daim kolay değil. Sabra, zamana, güvnebileceğiniz bir dost ya da yakına en önemlisi de kendinize güven duymaya cidden ihtiyaç var.